

Sygn. akt III KK 197/13

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lipca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Józef Szewczyk

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Anna Korzeniecka-Plewka

w sprawie D. L.

skazanego z art. 280 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5

k.p.k.

w dniu 16 lipca 2013 r.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść
skazanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w K.

z dnia 23 września 2011 r.

uchyla zaskarżony wyrok łączny w zakresie rozstrzygnięć
z pkt I, II oraz III i na podstawie art. 572 k.p.k. umarza
postępowanie co do objęcia wyrokiem łącznym wyroków
wskazanych w pkt I.

UZASADNIENIE

D. L. skazany został następującymi prawomocnymi wyrokami:

- 1 Sądu Rejonowego w W. z dnia 12 października 2005 r., sygn. II K 485/05, za czyn z art. 280 § 1 k.k., popełniony w dniu 31 maja 2005 r. - na karę 2 lat pozbawienia wolności, z zaliczeniem na jej poczet okresu tymczasowego aresztowania od 31 maja 2005 r. do 12 października 2005 r. i na grzywnę w wymiarze 50 stawek dziennych po 10 zł,
2. Sądu Rejonowego w C. z dnia 19 czerwca 2006 r., sygn. II K 255/04, za czyny z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i z art. 279 § 1 k.k., przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k., popełnione w nocy z 4/5 sierpnia 2004 r. i z 9/10 sierpnia 2004 r., na karę roku pozbawienia wolności i za czyn z art. 242 § 1 k.k., popełniony w dniu 30 lipca 2004 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności - z orzeczeniem kary łącznej w wymiarze roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres 3 lat próby i ustanowieniem dozoru kuratora sądowego,
3. Sądu Rejonowego w W. z dnia 19 maja 2008 r., sygn. II K 601/07, za czyny z art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k., popełnione w dniu 15 lutego 2007 r. - na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności,
4. Sądu Rejonowego w K. z dnia 12 stycznia 2011 r., sygn. II K 1400/10, za czyn z art. 242 § 1 k.k., popełniony w dniu 20 sierpnia 2009 r. - na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd Rejonowy w K. wyrokiem łącznym z dnia 23 września 2011r. wydał następujące rozstrzygnięcia:

- I. na podstawie art. 85 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k. orzeczone wobec skazanego D. L. na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 12 października 2005 r. w sprawie II K 485/05 i Sądu Rejonowego w C. z dnia 19 czerwca 2006 r. w sprawie II K 255/04 kary pozbawienia wolności połączył i jako karę łączną wymierzył karę 2 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności;
- II. na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej w pkt I wyroku kary łącznej zaliczył okresy pozbawienia wolności w sprawie II K 485/05;

- III. pozostałe rozstrzygnięcia w zbiegających się wyrokach pozostawił do odrębnego wykonania;
- IV. na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie co do objęcia wyrokiem łącznym wyroków w sprawach II K 601/07 i II K 1400/10;
- V. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. T. O. kwotę 147,60 zł, w tym 27,60 zł podatku VAT, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu;
- VI. zwolnił skazanego od zapłaty w całości kosztów sądowych związanych z wydaniem wyroku łącznego i obciążył nimi Skarb Państwa.

Wyrok nie został zaskarżony przez strony i uprawomocnił się w pierwszej instancji.

Kasację od tego wyroku na korzyść skazanego wniósł Prokurator Generalny zaskarżając go w całości i zarzucił:

- 1/ rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa materialnego - art. 85 k.k., polegające na połączeniu jednostkowych kar pozbawienia wolności orzeczonych wobec D. L. wyrokami: Sądu Rejonowego w W. z dnia 12 października 2005 r., sygn. II K 485/05 i Sądu Rejonowego w C. z dnia 19 czerwca 2006 r., sygn. II K 255/04 i orzeczeniu kary łącznej, mimo braku przesłanek określonych w tym przepisie z uwagi na uprzednie zatarcie skazania w sprawie Sądu Rejonowego w C., sygn. II K 255/04,
- 2/ rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 4 § 1 k.k., polegające na zastosowaniu przez sąd ustawy nowej i orzeczeniu - po myśli art. 89 § 1a k.k. - kary łącznej bezwzględnego pozbawienia wolności za zbiegające się przestępstwa, za które na mocy wyroków jednostkowych orzeczono karę bezwzględnego pozbawienia wolności oraz karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, mimo że w czasie popełnienia przestępstw obowiązywała ustawa względniejsza dla skazanego, gdyż przepis art. 89 § 1 k.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 8 czerwca 2010 r. wykluczał możliwość orzeczenia w takiej sytuacji kary łącznej bezwzględnego pozbawienia wolności, co obligowało sąd do jego zastosowania.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku łącznego i umorzenie postępowania na podstawie art. 572 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co powoduje jej uwzględnienie w całości na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Wyrok łączny Sądu Rejonowego w K. został wydany z rażącym naruszeniem prawa materialnego wskazanym w pkt 1 zarzutu kasacji. Sąd ten błędnie uznał, że zachodzą przesłanki określone w art. 85 k.k. i połączył karę 2 lat pozbawienia wolności o charakterze bezwzględny orzeczoną w wyroku Sądu Rejonowego w W. (sygn. II K 485/05), z karą roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat próby wymierzoną wyrokiem Sądu Rejonowego w C. (sygn. II K 255/04). Jak słusznie wskazano w kasacji, drugie z wymienionych skazań (wyrok Sądu Rejonowego w C. o sygn. II K 255/04), nie mogło być brane pod uwagę przy orzekaniu w przedmiocie wyroku łącznego z powodu uprzedniego zatarcia z mocy prawa. W orzecznictwie Sądu Najwyższego prezentowany jest pogląd, że wyrok skazujący na karę z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, które wobec upływu okresu próby i dalszych 6 miesięcy uległo zatarciu, nie może być brany pod uwagę przy łączeniu kar w wyroku łącznym (por. wyroki Sądu Najwyższego z: 18 czerwca 2009 r., sygn. IV KK 164/09, Lex nr 512114 i 9 grudnia 2009 r., sygn. V KK 303/09, Lex nr 553740). W wyniku zatarcia skazania następuje bowiem stan swoistej fikcji prawnej, która powoduje, że za niebyłe uważa się nie tylko skazanie, ale również samo popełnienie przestępstwa, co powoduje brak warunków określonych w art. 85 k.k. do orzeczenia kary łącznej. Rażące naruszenie tego przepisu miało istotny wpływ na treść wyroku łącznego, gdyż objęcie nim wyroku, w którym skazanie uległo zatarciu, spowodowała wymierzenie łącznej kary pozbawienia wolności w wymiarze surowszym w stosunku do podlegającej wykonaniu kary jednostkowej.

Wskazanego uchybienia nie mogło konwalidować postanowienie Sądu Rejonowego w K. z dnia 30 grudnia 2011 r. (sygn. II K 246/11), stwierdzające - na podstawie art. 575 § 2 k.p.k. - że przedmiotowy wyrok łączny stracił moc, ponieważ zawarte w tym orzeczeniu rozstrzygnięcie (co prawda o charakterze deklaratoryjnym), wydane zostało wbrew przepisom prawa. Stwierdzenie w tym

postanowieniu zaistnienia skutku prawnego w postaci utraty mocy wyroku łącznego nie wywołuje bowiem takiego stanu rzeczy, skoro nie są spełnione warunki wskazane w art. 575 § 2 k.p.k. W realiach tej sprawy żaden z wyroków stanowiących podstawę wyroku łącznego nie uległ uchyleniu ani zmianie, a tylko w tych przypadkach wyrok łączny traci moc *ex lege*. Oznacza to, że błędnie wydany wyrok łączny nie może zostać skorygowany w trybie tego przepisu. Dlatego też podlega on uchyleniu, jednak nie w całości, jak wynika z zakresu zaskarżenia, ale tylko w części dotkniętej tym uchybieniem, a więc co do połączenia kar z wyroków wskazanych w pkt I.

Wyeliminowanie tego uchybienia może nastąpić w instancji kasacyjnej przez uchylenie wyroku łącznego w tej części i umorzenie postępowania co do objęcia tych wyroków wyrokiem łącznym z uwagi na brak warunków do jego wydania (art. 572 w zw. z art. 518 i w zw. z art. 458 k.p.k.).

Wobec zasadności zarzutu z pkt 1 kasacji, którego uwzględnienie było wystarczające do jej rozpoznania, bezprzedmiotowe byłoby odnoszenie się jeszcze do zarzutu postawionego w pkt 2. Dlatego też Sąd Najwyższy odstąpił od jego rozpoznania (art. 436 w zw. z art. 518 k.p.k.).

Z tych też względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.